

Binnen de vaste commissie voor Financiën hebben enkele fracties de behoefte om over de richtinggevende brief inzake de Wijziging van de Wet verlaging maximumopbouw- en premiepercentages pensioen en maximering pensioengevend inkomen en het Belastingplan 2014 (onderbrengen nettolijfrente in de tweede pijler; sanctiebepaling afkoop nettolijfrente), brief van de Staatssecretaris van Financiën, mede namens de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, d.d. 28 maart 2014 (Kamerstuk 33 847, nr. 25), enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De voorzitter van de commissie,
Van Nieuwenhuizen-Wijbenga

De griffier van de commissie,
Berck

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie zijn zeer content met de uitwerking van het verzoek, dat tijdens de behandeling van de novelle Witteveenkader is gedaan, om de vrijwillige nettolijfrente ook in de tweede pijler mogelijk te maken. De leden van de fractie van de VVD willen de Staatssecretaris dan ook bedanken voor de snelle uitwerking van deze maatregel. Ook kunnen deze leden zich vinden in de maatregel die de Staatssecretaris wil nemen betreffende de afkoop van de nettolijfrente.

Nettolijfrente in de tweede pijler

Genoemde leden vinden het belangrijk dat de nettolijfrente door alle pensioenfondsen uitgevoerd kan worden. Zij hebben de brief op dit punt dan ook met interesse gelezen. De leden van de VVD-fractie gaan er vanuit dat wanneer er op termijn een algemeen pensioenfonds komt, deze ook deze regeling kan gaan uitvoeren. Kan de Staatssecretaris dat bevestigen?

Deze leden begrijpen dat er (vanwege de omkeerregel die ontbreekt bij de nettolijfrente) gescheiden vermogens aangehouden dienen te worden. Zij willen benadrukken dat kruissubsidiëring zo min mogelijk plaats dient te vinden. Gaat de Staatssecretaris (of de toezichthouder) ook monitoren in hoeverre er sprake is van kruissubsidiëring?

Is de Staatssecretaris nu definitief voornemens, zoals in de brief licht wordt aanstipt, om de nettolijfrente enkel als zuivere DC-regeling te laten uitvoeren? Overweegt de Staatssecretaris nog andere maatregelen waardoor het risico (met name in de opbouwfase) zich voornamelijk manifesteert bij de deelnemer, zodat een eventuele aanvulling vanuit de andere (bruto)pot zoveel mogelijk beperkt wordt?

De Staatssecretaris geeft aan dat de werkgever bij een zuivere DC-regeling verplicht is tot een werkgeversbijdrage van 10% van de premie. Waarom is dit zo, vragen de leden van de VVD-fractie? En is dit een maximumpercentage of een absoluut percentage? Wanneer werknemers niet besluiten om deel te nemen, betekent dit dan dat zij dit percentage in loon ontvangen?

Genoemde leden begrijpen dat het uitsluiten van risico's door een wettelijke scheiding toe te passen nu niet wenselijk is. Is de Staatssecretaris wel van plan om dit mee te nemen bij de bredere discussie over het pensioenstelsel die dit jaar aanvangt?

Gevolg afkoop nettolijfrente

De leden van de fractie van de VVD steunen de uitwerking van de Staatssecretaris om het minder aantrekkelijk te maken om opgebouwd pensioenvermogen te gebruiken voor consumptieve doeleinden voor het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. De voorgestelde forfaitaire methode kan ook op enthousiasme van deze leden rekenen omdat het de uitvoering aanzienlijk makkelijker maakt dan de daadwerkelijke inleg jaarlijks te berekenen. Wel vragen genoemde leden of in de gaten wordt gehouden of er op termijn sprake is van een veel langere inlegperiode dan tien jaar? Dit kan dan immers effect hebben op het afkoopbedrag.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief. Hierover hebben zij nog enkele aanvullende vragen.

Nettolijfrente in de tweede pijler

De leden hechten zeer aan de mogelijkheid om de nettoregeling ook in de tweede pijler uit te kunnen voeren bij alle soorten pensioenfondsen. Zij zijn van mening dat in de tweede pijler gesproken moet worden over nettopensioen in plaats van nettolijfrente. Kan de Staatssecretaris toezeggen beide begrippen zorgvuldig te gebruiken bij de uitwerking van aangekondigde wetgeving?

De leden kunnen zich niet aan de indruk onttrekken dat uitvoering in de tweede pijler onnodig ingewikkeld is voorgespiegeld. Klopt het dat de geschetste problematiek enkel van toepassing is op pensioenfondsen en niet op andere pensioenuitvoerders die regelingen in de tweede pijler uitvoeren?

Genoemde leden zijn blij dat met de simpele handeling van wettelijke verankering van gescheiden administratie en expliciete kostentoekening het nettopensioen ook in de tweede pijler uitgevoerd kan worden. Wat betekent het concreet voor fondsen om het nettopensioen gescheiden te administreren? Klopt het dat de huidige praktijk nu omgezet wordt in wet, maar dat er feitelijk weinig zal veranderen? Op welke wijze worden op dit moment kosten van het pensioenfonds toegerekend aan de verschillende pensioenregelingen? Wat betekent een wettelijke verankering voor de huidige praktijk?

Kan de Staatssecretaris reageren op de oproep van de Pensioenfederatie om risicodeling mogelijk te maken? Klopt het dat een zuivere DC-regeling in hoge mate kruissubsidie kan voorkomen? Kan kruissubsidiëring vanwege langer leven in de uitkeringsfase voorkomen worden door een verplicht levensverwachtingsaanpassingsmechanisme?

Welke vorm hebben huidige (individuele) excedentregelingen die fondsen nu al uitvoeren? Zitten hier DB-regelingen tussen? Zo ja, hoe is de risicodeling hier vormgegeven?

Wat is de wettelijke basis van de huidige (individuele) excedentregelingen die nu al door pensioenfondsen worden uitgevoerd? Zijn er nieuwe (wettelijke) regels nodig voor de uitvoeringsovereenkomst voor het nieuwe nettopensioen?

Kunnen alle soorten pensioenfondsen (ondernemingspensioenfondsen, (verplichtgestelde) bedrijfstakpensioenfondsen en beroepspensioenfondsen) de nettopensioenregeling aanbieden?

Gevolg afkoop netto lijfrente

De leden van de fractie van de PvdA zijn er geen voorstander van dat gespaard pensioenvermogen vroegtijdig kan worden afgekocht. Zij steunen strengere sanctiemaatregelen indien de nettolijfrente wordt opgenomen voor andere doeleinden dan pensioen. Klopt het dat de afkoopmogelijkheid voor fiscaal bovenmatig pensioen overbodig is geworden, nu het nettopensioen een vrijwillige regeling is? Niemand zal er toch vrijwillig voor kiezen om een fiscaal bovenmatig pensioen op te bouwen als hij de belastingheffing daarover alleen maar kan voldoen door het pensioen af te kopen? Op welke manier gaat de Staatssecretaris artikel 117 Pensioenwet op dit punt aanpassen?

Welke andere uitwerkingen zijn er denkbaar dan de forfaitaire benadering, waarbij het genoten box 3-voordeel wordt teruggenomen? Op basis van welke argumenten kiest de Staatssecretaris voor de forfaitaire benadering boven andere uitwerkingen?

Kan de Staatssecretaris al meer duidelijkheid geven over de wetgevings-trajecten waarin genoemde maatregelen worden meegenomen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de richtinggevende brief novelle Witteveenkader.

Deze leden blijven de introductie van een brutopensioen en een nettopensioen een onzinnige operatie vinden, die tot veel uitvoeringslasten leidt, het verzamelinkomen op termijn onwerkbaar maakt voor het toekennen van inkomensafhankelijke regelingen en belastinginkomsten naar voren haalt zonder goede reden.

Deze leden hebben een aantal vragen over deze brief. Allereerst vragen zij zich af of de geschetste richting nog niet vertaald is in conceptwetteksten, omdat het kabinet hecht aan steun van het parlement voor het voorstel, zoals te lezen in de te bespreken brief, of dat er al conceptwetteksten zijn die als een nota van wijziging zullen worden ingebracht op de verzaamelwet pensioenen, zoals tijdens het algemeen overleg Pensioenenonderwerpen, gehouden op 16 april 2014, is medegedeeld. Indien het laatste waar is, dan zouden de leden van de CDA-fractie deze conceptwetteksten inclusief de concept-AmvB graag ontvangen en vragen de leden van de CDA-fractie het kabinet om de nota van wijziging voor advies voor te leggen bij de Raad van State.

De leden lezen met grote belangstelling dat de pensioenfondsen eindelijk inzicht moeten geven in de kosten, omdat ze anders niet juist toegerekend worden.

Hoe gedetailleerd moeten kosten worden bijgehouden, vragen de leden van de CDA-fractie en volgens welke standaarden?

Ook zijn deze leden verbaasd dat de optie multi-OPF met ringfencing niet genoemd is als mogelijkheid. Kan de Staatssecretaris een reactie geven op deze mogelijkheid? Omdat de invulling van een tweede pijler oplossing in de vorm van een nettopensioen wordt gezocht in beschikbare premieregelingen, lijkt het logisch om het staffelbesluit voor beschikbare premieregelingen toe te passen. Kan de Staatssecretaris dat bevestigen?

Tevens willen de leden van de CDA-fractie een reactie hebben op het voorstel van Adfiz, dat een alternatieve manier noemt om de nettolijfrente in de tweede pijler te regelen.

Tot slot stelt de Staatssecretaris voor om bij afkoop van de nettolijfrente een sanctie op te leggen van de helft van de waarde op het afkoopmoment voor het aantal jaren waarin wordt deelgenomen. De leden van de CDA-fractie zijn blij dat de Staatssecretaris hun waarschuwing ter harte heeft genomen dat het niet verstandig is dat de nettolijfrente zonder sanctie kan worden afgekocht. Kan de Staatssecretaris een rekenvoorbeeld geven van hoe deze sanctie in de praktijk uitwerkt bij afkoop van de nettolijfrente na tien jaar?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de richtinggevende brief over de novelle Witteveenkader. Zij hebben hierbij een aantal vragen.

De leden van de ChristenUnie-fractie kunnen zich vinden in het voorstel om voor pensioenfondsen die een nettolijfrente aanbieden in de wet vast te leggen dat moet worden uitgegaan van een gescheiden administratie. Zij lezen dat het kabinet daarnaast voor pensioenfondsen aanvullende producteisen wil stellen aan de nettolijfrente om het risico op vermenging van belaste en onbelaste geldstromen (kruissubsidiëring) te minimaliseren. Deze leden lezen dat bij deze producteisen wordt gedacht aan een

nettolijfrente die verplicht wordt aangeboden in de vorm van een zuivere defined contribution regeling zonder rendementsgarantie (DC-regeling). Wat zijn hiervan de consequenties voor een verzekerde ten opzichte van de defined benefit-regeling? Hoe verhouden zich deze eisen tot de eisen die aan banken en verzekeraars worden gesteld? Deze leden vragen de Staatssecretaris of met deze verplichting de keuzevrijheid van consumenten niet wordt ingeperkt. Kunnen consumenten straks tegen even goede voorwaarden terecht bij hun eigen pensioenfondsen als bij banken en verzekeraars? Zijn er nog andere producteisen die de Staatssecretaris overweegt?

De leden van de ChristenUnie-fractie vernemen verder uit de brief dat het kabinet inzet op een forfaitaire benadering om het genoten box 3-voordeel terug te nemen indien de nettolijfrente voor andere doeleinden wordt opgenomen dan de oude dag. Zij vragen de Staatssecretaris met een aantal rekenvoorbeelden de effecten van deze forfaitaire benadering toe te lichten.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van 50PLUS

De leden van de 50PLUS-fractie hebben kennisgenomen van de richtinggevende brief van de Staatssecretaris met betrekking tot de novelle Witteveenkader en hebben daarover de volgende vragen.

De Pensioenfederatie heeft verzocht het wetsvoorstel vóór 1 mei 2014 in te dienen. De Staatssecretaris heeft aangegeven de pensioenuitvoerders voor de zomer duidelijkheid te geven. Betekent dit ook dat vóór de zomer een conceptwetsvoorstel aan de Kamer wordt aangeboden? Is het mogelijk dat het wetsvoorstel uiterlijk 1 juni aan de Kamer wordt aangeboden? Zo nee, waarom niet? Kan de staatssecretaris een concrete datum noemen wanneer de conceptwetteksten uiterlijk zullen worden aangeboden?

Uit onderzoek van het Expertisecentrum Pensioenrecht van de Vrije Universiteit Amsterdam blijkt dat er geen wetswijziging nodig is om een nettopensioenaanvulling mogelijk te maken. Het voorstel om een nettopensioenaanvulling in de tweede pijler vorm te geven kan volgens het expertisecentrum makkelijker gerealiseerd worden in de huidige wet. Een nettopensioen is namelijk een arbeidsvoorwaardelijke afspraak tussen werkgever en -nemer en daarop is de Pensioenwet van toepassing. Bovendien is het nettopensioen een vrijwillige pensioenregeling. De Pensioenwet maakt de uitvoering van een vrijwillige pensioenregeling nu al mogelijk. Het maakt volgens het expertisecentrum niet uit of een vrijwillige pensioenregeling fiscaal netto- of brutopensioen is. De Wet op de loonbelasting 1964 verhindert volgens het expertisecentrum een nettopensioen evenmin aangezien het nu ook al mogelijk is een pensioen overeen te komen zonder gebruik te maken van de omkeerregel. De leden van de 50PLUS-fractie ontvangen graag een reactie van de Staatssecretaris op het voorgaande.

II Reactie van de Staatssecretaris